

Helsingin hallinto-oikeus

Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
helsinki.hao@oikeus.fi

Viite: Helsingin hallinto-oikeuden vastaselityspyyntö 5.3.2021, DNo 21984/03.04.04.16/2020.
Vastaselitykselle on saatu jatkoaika 9.4.2021 asti.

Asia: Vastaselitys Uudenmaan liiton maakuntahallituksen 25.1.2021 antamaan lausuntoon sekä muuhun oikeudenkäyntiaineistoon tässä Uusimaa-kaava 2050 -asiassa.

Vastaselityksen antaja:

Espoon ympäristöyhdistys ry – Esbo miljöförening rf

Vastaselitys:

Espoon ympäristöyhdistys ry (jatkossa Espyy) on saanut tilaisuuden vastaselityksen antamiseen Uusimaa-kaava 2050:tä koskevassa asiassa. Yhdistys esittää tässä käsityksensä Uudenmaan maakuntahallituksen lausunnosta (25.1.2021) sekä muustakin oikeudenkäyntiaineistosta ja tuo samalla lisäperusteluja varsinaiseen valituskirjelmäänsä (jätetty 9.10.2020).

Espyy lausuu Uudenmaan liiton lausunnon niistä keskeisistä kohdista, joista yhdistyksellä on eri käsitys. Lisäksi yhdistys yhtyy Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n 25.3.2021 antamaan vastaselitykseen ja käsittelee tässä omassa lausunnossaan erityisesti niitä kohtia, jotka koskevat Espoon kaupungin aluetta ja sen lähialueita.

Espyy toteaa aluksi, että liittohallitus on omassa lausunnossaan käsitellyt vain yleispiirteisesti sekä Uudenmaan piirin että Espoon yhdistyksen esittämiä laillisuusperusteita sekä niihin liittyviä yksityiskohtaisia esimerkkejä. Maakuntahallitus ei ole myöskään edes yrittänyt perustella, että esittämämme väitteet kuuluisivat tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Näin ollen Uudenmaan liitto on omassa lausunnossaan hyväksynyt, että valituksissa esittämämme väitteet sisältävät laillisuusperusteita, jotka tulee arvioida hallinto-oikeudessa.

Uudenmaan liiton virallisessa lausunnossa ei ole pystytty kumoamaan yhtäkään Espyyyn esittämää valitusperustetta, joten kaikki valitusperustelut ovat edelleen voimassa.

Uudenmaan liiton lausunnon valmistelu on ollut rutiininomaista ja valitusten sisältöihin ei ole kunnolla perehdytty tai ne on ymmärretty / haluttu ymmärtää väärin. Tätä osoittaa heti selvästi maakuntahallituksen lausunnon ensimmäisen väliotsikon ”Valituksen keskeinen sisältö” lyhyt yhteenveto. Siinä olisi tullut lyhyesti kertoa hallinto-oikeudelle ja myös lausunnosta päätöksen tehneelle maakuntahallitukselle, että pääosin valitukset kohdistuvat riittämättömiin selvityksiin ja että valituksessa vaadittiin erityisesti huomattavia parannuksia ja tiukennuksia kaavamääräyksiin. Tässä kappaleessa ei edes mainita sanana kaavamääräystä, vaan puhutaan vain kaavamerkinnoistä. Kuitenkin maakuntakaavan virallisessa aineistossa ja lainsäädännössä näitä käsitellään erillisinä. Ilmeisesti asian valmistelija on halunnut jättää vähemmälle huomioille kaikista merkityksellisimmät puutteet, jotka kohdistuivat nimenomaan oikeusvaikutteisten kaavamääräysten sisältöihin ja puuttuviin tai puutteellisiin luontoselvityksiin.

Täytäntöönpanokielto

Espyy on vaatinut myös maakuntakaavan täytäntöönpanokieltoa valitusten käsittelyajaksi. Uudenmaan liiton perustelu kiellon tarpeettomuudesta on virheellinen. Vaikka maakuntakaava on yleispiirteinen, niin erityisesti Espoossa on viime syksyn jälkeen hyväksytty valtuustossa asemakaavoja, jotka koskevat keskeisiä maakuntakaavan valituksenalaisia kohteita. Niistä on kaikista valitettu edelleen Helsingin hallinto-oikeuteen.

Lisäksi aivan loppuvaiheessa ovat Pohjois- ja Keski-Espoon yleiskaavan (Poke) ja eräiden muidenkin asemakaavojen valmistelu, joissa kaikissa on runsaasti maankuntakaavan valituksenalaisia kohteita. Kaavat pyritään hyväksymään ennen kesälomia valtuustossa eli ennen uutta valtuuston kokoonpanoa. Kaikissa kaavaselostuksissa todetaan, että kaavat ovat uuden hyväksytyin maakuntakaavan mukaisia, vaikka valitusten perusteella maakuntakaava voi muuttua sellaiseksi, että valtuuston hyväksymä asemakaava on laiton. Laillisuutta kunnioittavassa maassa näin ei voine tapahtua, ja yhdistyksen mielestä lainmukaisuus saadaan toteutumaan, jos Helsingin hallinto-oikeus päättää, että valituksenalaisille alueille maakuntakaavassa ei anneta lain voimaa ennen kuin valitukset on ratkaistu lopullisesti.

Suojelualuevaraukset

Espyy käsittelee asioita samassa järjestyksessä kuin maakuntahallituksen lausunto numeroimattomilla sivuilla 42– 50.

Tässä asiakohdassa yhdistys yhtyy Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin vastaselitykseen. Lisäksi haluamme painottaa, että maakuntaliiton vastineessa väite ”Vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu ekologisen verkoston kokonaisuutta” pätee huonosti Espoon osalta. Kaavamääräysten ja aluerajausten ja suojavyöhykkeiden osalta maakuntakaava ei varmista toimivaa ekologista verkoston toimivuutta Myntinmäen asemavarausten ympäristössä eikä myöskään Kirkonmäen RKY-alueen eteläosassa eikä Högnäsin ja Hepokorven kaava-alueilla. Tämä näkyy selvästi valmisteilla olevista Poke-yleiskaavasta sekä Hepokorvenkallion ja Högnäsin asemakaavoista ja myös jo kaupunginvaltuuston hyväksymästä Jokisillan asemakaavasta, josta on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen. Nämä kaavat osoittavat selvästi, että hyväksytty rakentaminen tulee katkomaan korjaamattomasti Espoon sisäisiä, maakunnallisia ja Myntinmäen kohdalla jopa valtakunnallisia välttämättömiä ekologisia yhteystarpeita.

Viheryhteystarvemerkinnot

Espyy yhtyy tässäkin asiakokonaisuudessa SLL:n Uudenmaan piirin vastaselitykseen ml. liitteet. Tässäkin kohdassa yhdistys nostaa esille edellisessä pääkohdassa mainitut Espoon ajankohtaiset kaavaesimerkit. Niissä kaikissa on ekologisten yhteyksien lisäksi kysymys myös virkistyksestä yhteyksistä. Hyväksytty maakuntakaava ei niitä turvaa ja vaatii huomattavia parannuksia kaavamerkintöihin ja määräyksiin.

Viheryhteystarpeissa ei riitä se, mitä maakuntahallitus sanoo: ”Tämän kokonaisuuden voidaan katsoa olevan ohjausvaikutukseltaan vähintään yhtä voimakas kuin aiempien maakuntakaavojen ratkaisu”. Tämä ei mitenkään riitä Espoossa, jossa kasvu- ja rakentamispaineet ovat suunnattoman

suuret. Nyt on viimeinen mahdollisuus pelastaa välttämättömät ekologiset yhteystarpeet merellisen Espoon/Uudenmaan ja erämaisen Espoon/Uudenmaan välillä.

Natura-alueet

Maakuntahallituksen lausunto koskien valitustamme Natura-alueista on laaja ja monipuolinen, mutta luonteeltaan lähes pelkästään oppikirjamainen. Heti alussa todetaan, että ”Maakuntakaava perustuu kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.” Espyy ja SLL:n Uudenmaan piirin valituksissa on nimenomaan esitetty, että mainittu merkittävät vaikutukset arvioiva suunnittelu sekä siihen liittyvät tutkimukset ja selvitykset ovat suuresti ja yleisesti puutteellisia. Valitusten liiteaineistossa on runsaasti tieteellisesti perusteltuja kohteita, joille on välttämätöntä saada suoja nykyistä tiukemmilla maakuntakaavan määräyksillä ja kaavamerkinnöillä.

Natura-alueiden ja niiden lähialueiden maankäytön tulevaisuutta ei pystytä ohjaamaan yleisellä suunnittelumääräyksellä, joka on nykyisenkaltainen väljästi muotoiltu. Tästä on ajantasaista näyttöä Espoossa erityisesti niissä kahdessa esimerkissä, jotka Espyy nosti valituksessaan esille. Yhdistys ymmärtää maakuntaliiton ajattelun, että luontoarvoja turvaavat suojavyöhykkeet on perusteltua määritellä ja ottaa huomioon tarkemmin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa eli Espoon yleiskaavoituksessa. Espoossa tämä sinänsä järkevä toimintatapa ei onnistu, koska Espoon virkamiesjohto ajaa niin voimakasta kasvukehitystä, että siinä unohtuvat kaikki Natura-arvot. Paras esimerkki on Poken nykyinen valmistelutilanne ja tietysti myös Matalajärven lähialueen asemakaavoitus. Niistä puuttuvat lähes kaikki välttämättömät suojavyöhykevaatimukset. Siksi Espyy vaatii, että maakuntakaavan määräyksiä on välttämätöntä tiukentaa ja näiltä osin kumota maakuntavaltuuston päätös. Maakuntahallituksen lausunto ei kumoakaan miltään osin yhdistyksen valituksessaan esittämiä tosiasioita eikä sitä, että kaava on monelta osin maankäyttö- ja rakennuslain vastainen

Vesistöjen suojelu

Maakuntahallituksen lausunto vesistöjen suojelun heikkoon ohjaukseen unohtaa pääasian, eli siinä selostetaan pääasiassa muita ja jo aikaisemmin todettuja asioita. Maakuntahallituksen valmistelu on tässä kohdin mielestämme ala-arvoista. Lausunnossa todetaan vesistöjen suojelusta ainoastaan, että ”yleisissä suunnittelumääräyksissä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä vesiensuojelua ja pyrittävä parantamaan vesien ekologista tilaa.”

Valmistelija ei ole viitsinyt edes lukea valitustamme, koska tämä kohta valituksessa alkaa juuri tämän määräyksen toistamisesta josta Espyy toteaa, että määräys on erittäin ylimalkainen ja vailla ohjausvaikutusta. Maakuntahallituksen lausunto osoittanee selvästi, että vesistöjen suojelunäkökulma puuttuu kokonaan maakuntakaavan tavoitteista ainakin Espoon kohdalla. Tämän takia maakuntakaavan uudelleen valmistelu on välttämätöntä, ja valmisteluhenkilökuntaan tulisi saada mukaan myös vesistöjen asiantuntemusta.

Esitetty kaavamääräys on lainattu muutettuna EU:n lainsäädännöstä (vesipuidedirektiivistä), jossa on mukana myös vuosi, johon mennessä hyvä ekologinen tila tulee saavuttaa. Tämä kaavamääräys on lainsäädäntömme vastainen, koska myös Suomen Eduskunta on edellyttänyt hyvän ekologisen tilan

saavuttamista. Ei mitenkään riitä sanamuoto ”pyritään parantamaan ekologista tilaa”. Espyy esittää maakuntakaavan hylkäämistä, koska kaavassa esiintyy määräyksissä selviä lainvastaisuuksia.

Maisema-, kulttuuri- ja virkistysalueet

Maakuntahallituksen lausunto ei tuo mitään uutta, vaan on edellisten pääkohtien kaltainen kokonaisuus, jossa yleisin sanakääntein pyritään osoittamaan, että maisema-, kulttuuri ja virkistysarvot on riittävästi huomioitu kaavan valmistelussa ja lopullisessa kaavassa. Espyyn valituksessa tuotiin esille, että maakuntakaavan näitä asioita koskeva yleinen suunnittelumääräys on ylimalkainen, eikä sisällä sellaisia määrittelyjä, jotka takaisivat näiden arvojen toteutumisen alemmassa kaavoituksessa.

Espyy toi valituksessaan esille ajankohtaisena esimerkkinä Kirkonmäen RKY-alueeseen liittyvän Jokisillan kaavan, joka hyväksyttiin Espoon valtuustossa viime vuoden lopulla ja josta mm. Espyy on valittanut Helsingin hallinto-oikeuteen ja jonne yhdistyksen vastaselitys on juuri toimitettu. Tämä on mitä parhain kouluesimerkki, jossa maakuntahallituksen korkealle priorisoima suunnittelumääräys ei toiminut lainkaan, vaan RKY-rajauksen välittömään läheisyyteen osoitettiin kerrostalorakentamista aivan hautausmaan kohdalle ja Espoonjoen rantaan. Maakuntakaavalla oli kyllä suuri vaikutus, sillä välittömästi sen hyväksymisen jälkeen neljä vuotta laatikossa ollut asemakaava vietiin suoraan kaupunginhallituksen käsittelyyn ja valtuustoon ilman kaupunkisuunnittelulautakunnan arviota sen maakuntakaavan mukaisuudesta. Näin toimitaan Espoossa, eikä asiaan auttanut edes Espoon piispan lehdessä esittämä vetoamus kerrostalorakentamisen sopimattomuudesta aivan kirkkomaiseman ja hautausmaan läheisyyteen.

Espyy nosti esille Jokisillan kaavan valituksessa nimenomaan sen dokumentin, jonka nyt maakuntahallitus mainitsee lausunnossaan. Uudenmaan liiton selvitys ”Missä maat on mainiommat” on todella hyvä, mutta Jokisillan asemakaavassa ei selvityksessä esitettyjä maakunnallisia arvoja huomioitu ollenkaan. Odotamme nyt, että Helsingin hallinto-oikeus ottaisi huomioon nämä selvityksen arvot ja suosituksen sekä hylkäisi Jokisillan asemakaavan. Tämä myös osoittaa, että maakuntakaavan määräyksiä on selvästi tiukennettava, koska nykyiset yleiset sanakäänteet eivät vaikuta Espoon kaavoitukseen.

Luonnon monimuotoisuus

Maakuntahallituksen lausunto luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi oli muita kohtia laadukkaampi. Yhdistys ymmärtää, että uudentyypin kaavamääräyksen käyttöönotto ei ole helppoa, vaan se vaatii rohkeutta, jota Espyyn mielestä pitäisi löytyä nimenomaan Uudenmaan liitosta. Yhdistyksen esittämä tarve erillisestä kaavamääräyksestä, joka yleisesti koskisi luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ja lajikadon etenemistä, on maakuntakaavatasolla välttämätön, koska maakuntakaava kurkottaa vuoteen 2050 saakka. Espyy pitää tärkeänä, että Helsingin hallinto-oikeus edellyttäisi Uudenmaan liittoa lisäämään luonnon monimuotoisuutta turvaavan yleisen suunnittelumääräyksen valituksenalaiseen maakuntakaavaan. Tämä on erityisen tärkeää, koska vain tätä kautta voitaisiin saada näitä asioita toteutumaan myös käytäntöön kuntakohtaisessa kaavoituksessa ja lopulta maankäytön ympäristömyötäisessä toteutumisessa.

Kytön ulkosaari

Kytön ulkosaarta koskevaa lausuntoa ei ole valmisteltu ajatuksella. Saari sijaitsee niin kaukana avomerellä, ettei sinne pidä kaavoittaa edes uutta loma-asutusta. Yhdistyksen käsityksen mukaan keskellä merta olevat pienet saaret lähialueineen tulee jättää aktiivisen maankäytön ulkopuolelle ja sallia niillä ainoastaan virkistyskäyttö ja suojelu. Omistussuhteilla ei ole tällaisissa tapauksissa merkitystä, vaikka Uudenmaan liitto toisin väittää.

Maakuntahallituksen lausunnossa mainittu saaristoa koskeva yleismääräys ei estä millään tavoin saaren tehokasta rakentamista ja mahdollistaisi jopa ympärivuotisen asumisen. Kytön saaristoryhmä vaatii siis vähintään oman kaavamerkinnän ja erillisen kaavamääräyksen, koska se on ainoa maakuntakaavan kohde, joka kuuluu selvästi ulkomerialueelle.

Tietääksemme muita näin kaukana merellä olevia pieniä saaria ei ole maassamme kaavoitettu lomarakentamiseen. Lisäksi saaresta ei ole tehty 20 vuoteen luontoselvitystä, vaikka se olisi välttämätöntä, koska saari on ollut yli 100 vuotta armeijan käytössä ja luonto on säilynyt lähes koskemattomana. Nyt myös maakuntaliiton lausunto varmisti, ettei uusia selvityksiä ole Kytön alueesta tehty. Pelkästään luontoselvitysten puuttuminen tarkoittaa sitä, että tämä aluekokonaisuus tulee palauttaa uudelleen valmisteluun.

Espoon ympäristöyhdistys katsoo, että Kytön saari lähiluotoineen tulisi liittää laajenevaan kansallispuistoverkoston. Se muodostaisi upean itäisen helmen ainutlaatuisessa saaristossamme.

Myntinmäki ja raidevarikko

Espoon ympäristöyhdistys yhtyy Myntinmäen asema-alueen ja raideliikennevarikon osalta Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin esittämiin näkemyksiin ja vaatimuksiin.

Espoon ympäristöyhdistys on valmis tarkentamaan Helsingin hallinto-oikeudelle omia kantojaan, jos ne eivät tule riittävän selviksi ja ymmärrettäviksi edellä esitetyissä kirjauksissa.

Espoossa 9.4.2021

Espoon ympäristöyhdistys ry

Anni Simola
puheenjohtaja
annisimol@gmail.com

Kristiina Mod
sihteeri
kitimod@gmail.com